

KRIŽARSKI RATOVI

Križarski ratovi su vjerski ratovi između kršćana (križara) i muslimana koji su vođeni na Bliskom Istoku od 1096. do 1291. godine.

Uzroci križarskih ratova bili su: porast broja europskog stanovništva, nedostatak obradivih površina, potreba za novim tržištima, težnja Crkve za obnovom, ujedinjenjem, povećanjem ugleda, sprečavanje borbi europskih vladara.

Povod: oslobađanje Kristova groba i Svete Zemlje od Turaka Seldžuka.

Seldžuci su bili tursko nomadsko pleme koje u 10. stoljeću prihvaća islam. Osvojili su Perziju i dio Male Azije, a krajem 11. stoljeća osvajaju Siriju i Palestinu.

Turska osvajanja ugrožavala su Bizantsko Carstvo i hodočasnike u Svetoj Zemlji. Bizantski car pozvao je u pomoć papu i zapadnoeuropske vladare.

Poziv bizantskog cara prihvatio je papa Urban II. On je na crkvenom saboru u

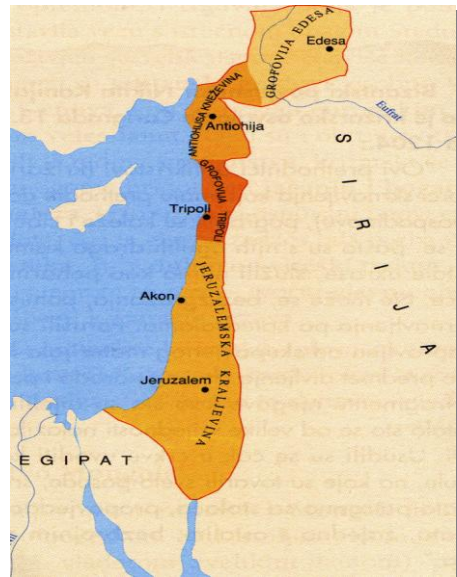

Clermontu (Klermonu) 1095. godine pozvao europske vladare i vitezove da krenu u rat protiv nevjernika s ciljem oslobađanja svetih mjesta u Palestini. Sudionicima pohoda papa je obećao oprost grijeha. Vojnici koji su krenuli osloboditi Kristov grob nazvani su križari – „hodočasnici sv. Križa“. Križari su bili šarolika vojska sastavljena od vladara, plemića, vitezova, seljaka, trgovaca, obrtnika, pustolova. Motivi su im bili različiti: materijalna korist, sloboda, stvaranje vlastitog

gospodstva i vlasti na Istoku, avanturizam. Organizirano je 9 križarskih ratova koji su vođeni sa više ili manje uspjeha. Križarske pohode pratili su pljačka, progoni, pokolji.

Prvi križarski rat vođen je 1096. - 1099. godine. Križari su zauzeli Jeruzalem i Svetu zemlju i osnovali Jeruzalemsko kraljevstvo. Osnivaju križarske države na Istoku - Antiohijska kneževina, Grofovija Edessa, Grofovija Tripoli.

Treći križarski rat vođen potkraj 12. stoljeća poznat je po vladarima koji su sudjelovali u njemu. Križarsku vojsku vodili su Rikard Lavljeg Srca (engleski kralj), Fridrik I. Barbarosa (njemački car), Filip II. August (francuski kralj). Od muslimanskih

vladara najistaknutiji je Saladin sultan Sirije i Egipta koji je osvojio Jeruzalem.

U četvrtom križarskom ratu (1201. - 1204. godine) izgubljen je prvobitni smisao ratova, jer križari ratuju protiv kršćana. Cilj križara bio je osvajanje Carigrada. Križari su 1202. osvojili Zadar i predali ga Mlečanima. Na taj način su platili prijevoz mletačkim brodovima do Carigrada. Carigrad su osvojili 1204. godine i srušili Bizantsko Carstvo. Osnovani su Latinsko Carstvo koje je potrajalo do 1261. godine. Venecija je dobila kontrolu nad važnim lukama i prevlast u trgovini na Sredozemlju. Do kraja 13. stoljeća križari su izgubili sve posjede na Istoku.

Posljedice križarskih ratova: upoznavanje islamske kulture i znanosti, razvoj obrta, trgovine (uvoz svile, nakita, začina, boja), upoznavanje novih poljoprivrednih proizvoda (riže, kajsije, breskve, lubenice, limuna, šećera), razvoj gradova (Venecija, Genova), jačanje građanstva, kvalitetniji način svakodnevnog života u Europi (gradnja ljepših i udobnijih kuća i dvoraca), pojava duhovno – viteških redova, zatvaranje muslimanskog svijeta prema vanjskim utjecajima.

Tijekom križarskih ratova nastali su duhovno – viteški redovi: templari, ivanovci (Francuzi), teutonci (Nijemci). Oni su bili "redovnici ratnici" koji su živjeli po strogim pravilima redovničkog života. Glavni zadaci su bili zaštita križarskih posjeda, borba protiv muslimana, zaštita hodočasnika u Svetoj Zemlji. Templari su za svoga postojanja stekli veliko bogatstvo i političku moć u križarskim državama, ali i u Europi.

Nakon gubitka križarskih posjeda u Siriji i Palestini pripadnici duhovno – viteških redova povlače se u Europu. Templari dolaze u Francusku. Našli su se pod udarom pape i francuskog kralja pa je red raspušten 1312. godine. Ivanovci se povlače na Cipar i Maltu (Malteški vitezovi). Teutonski vitezovi su osvojili i kolonizirali područje uz Baltik i tamo osnovali svoju teutonsku križarsku državu.

U Hrvatskoj su templari imali posjede kod Zagreba, Senja, Vrane, Varaždina. Član reda ivanovaca bio je biskup i hrvatski ban Petar Berislavić koji se istaknuo u borbama protiv Turaka na početku 16. stoljeća.